

Výkladové poznámky k biblickým veršom z úlohy č. 5

Ježiš ako najväčší učiteľ

Základný verš:

(2Kor 4,6 SEkP) *Lebo Boh, ktorý povedal: Nech z temnôt zažiari svetlo!, zažiaril v našich srdciach, aby priviedol na svetlo poznanie Božej slávy na tvári Ježiša Krista.*

"Nech z temnôt zažiari svetlo" je odvolávkou na prvý stvoriteľský deň (Gn 1,3). Zem bola *tóhu wabóhu* (púšť a spúšť) a bola tam tma, až kým nezaznelo Božie slovo. Gn 1,3 hovorí, že svetlo vzniklo následkom Božieho prehovorenia. Na túto skutočnosť Pavol poukazuje, ale vzťahuje ju aj k novému stvoreniu. "Boh, ktorý priniesol svetlo do stvorenia a do nového stvorenia, spôsobil svoje svetlo (gr. *elampsen*, "zažiaril", ale v heb. v kauzatívnom zmysle "spôsobil jeho svietenie"), aby svietilo v ľudských srdciach. Účelom takéhoto osvetlenia je šírenie poznania (gr. *gnósis*)."¹ Samozrejme nejedná sa u o "poznanie" nejakých tajných vedomostí v zmysle gnosticizmu, ale jedná sa o poznanie Boha skrze pohľad na Ježiša Krista. Poznanie Božej slávy na Kristovej tvári znamená "vedieť, že Kristus je vtelený Boh"².

Zjavenie Otca 1

(Heb 1,1-4 SEkP) *¹Mnoho ráz a rozličným spôsobom hovoril kedysi Boh otcom ústami prorokov. ²V týchto posledných dňoch prehovoril k nám v Synovi, ktorého ustanovil za dediča všetkého a cez ktorého stvoril aj svet. ³On je odlesk jeho slávy a obraz jeho podstaty a všetko udržuje svojím mocným slovom. Keď vykonal očistenie od hriechov, posadil sa po pravici Velebnosti na výsostiach. ⁴Stal sa o toľko dôstojnejší ako anjeli, o koľko vznešenejšie je jeho meno, ktoré zdedil.*

List Židom je z literárneho hľadiska v rámci NZ výnimočný. Štýlovo sa jedná o "umeleckú prózu"³, ktorá je zostavená presne podľa antických rétorických zákonov. Tzn., že autor tohto listu mal naozaj výborné vzdelanie.

v. 1: "Mnoho ráz a rozličným spôsobom..." Toto poukazuje na mnohých prorokov skrze ktorých bola napísaná hebrejská Biblia (SZ). Rozličné spôsoby poukazujú aj na literárnu pestrosť. "Jednalo sa o vízie, symboly a podobenstvá, spísané ako v próze, tak v poézii."⁴ Aj keď Bibliu písali mnohí rôzni ľudia v priebehu stáročí a rôznymi spôsobmi, napriek tomu sa jedná o jednotnú Božiu reč - posolstvo, ktorým chcel osloviť ľudí.

¹ MARTIN, R. P. Word Biblical Commentary: 2 Corinthians. vol. 40. 2. vyd. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 1098 s. ISBN 978-0-310-58629-6. str. 304.

² MACARTHUR, John. Nový zákon: Komentár verš po verši. Kroměříž: Didasko, 2013. 1010 s. ISBN 978-80-87587-08-9. str. 570.

³ LANE, W. L. Word Biblical Commentary: Hebrews 1-8. vol. 47A. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 739 s. ISBN 978-0-310-58595-4. str. 281.

⁴ MACARTHUR, John. Nový zákon: Komentár verš po verši. str. 795.

v. 2: Predtým Boh prehovárať ústami prorokov, teraz prehovoril ústami Syna. V Heb. 1,1-4 je nám predstavená téma "nadradenosti Božieho Syna vo všetkých predchádzajúcich spôsoboch zjavenia"⁵, to neznamená, že už nie je potrebné študovať prorokov, ale znamená to, že to čo SZ len naznačoval v rôznych obrazoch a podobenstvách, v Ježišovi Kristovi to bolo zjavené plným a dokonalým spôsobom.

"V týchto posledných dňoch" neznamená len časové určenie v zmysle "teraz". Tento list bol určený pravdepodobne židovským kresťanom v diaspore (Rím, Alexandria, ...). Najstaršiu zmienku o tomto liste máme z pera Klementa Alexandrijského (okolo r. 180), ktorý "o ňom uvádza, že bol napísaný *Hebraiois*, Hebrejom."⁶ Pre Židov bol termín "posledné dni" doba, "kedy príde Mesiáš"⁷. Tzn, že podľa biblického chápania sa doba konca začína Ježišovým narodením. Spolu s Ježišom prichádza Božie kráľovstvo milosti a očakávame s Kristovým druhým príchodom Božie kráľovstvo slávy. Zároveň "posledné dni" sú v kontraste so stvorením sveta, ktoré bolo učené tiež prostredníctvom Syna. Opäť tu teda máme Krista predstaveného ako preexistentného - večného. Kristus je alfa a omega, počiatok aj koniec.

v. 3: Syn je "obraz" Otcovej "podstaty". Pre slovo obraz tu nemáme použitý gr. *eikón* (heb. *celem*) obraz ako pri stvorení človeka na Boží obraz (*eikón/celem*). Ale máme tu pojem *charaktér*. Z tohto slova je odvodený náš dnešný moderný výraz "charakter", ale v pôvodnom gréckom jazyku toto predstavuje "vyryté znamenie, (presný) obraz, (verná) podoba"⁸. Ježiš je teda presným obrazom Otcovej podstaty. Kto chce vedieť aký je Otec, pozrie sa na Syna, ktorý je vernou podobou svojho Otca. Synovo slovo je mocné, ním všetko udržiava.

Sedenie na tróne po Božej pravici je iste odvolávkou na Ž 110,1, čo je jediný text SZ, ktorý spomína, že niekto sedí po Božej pravici. Kristus najskôr vykonal očistenie od hriechov na kríži a až potom bol vyvýšený na Boží trón. Nie je to len upomienka na Kristovo vzkriesenie, ale aj odovzdanie mu všetkej moci o vlády od Otca. Kristus to po svojom vzkriesení sám spomína: "Daná mi je všetka moc na nebi aj na zemi." (Mt 28,18b)

v. 4: Vo štvrtom verši vrcholí oslava Syna, keď je porovnaný s anjelmi. Výrazy tu použité "vyjadrujú kvalitatívny úsudok, vyhlasujú, že postavenie a meno, ktoré Syn získal v nebeskom svete, sú nadradené a vznešenejšie ako tie, ktoré majú anjeli."⁹ Nejedná sa tu o pokus stavať christológiu na angelológii. Treba to čítať v kontexte prvého a druhého verša. "Anjeli vo v. 4 sú náprotivkom prorokov vo v. 1."¹⁰ Pretože o zákone sa niekedy hovorilo aj ako o slove sprostredkovanom anjelmi. Teda to, že je tu Kristus vyvýšený nad anjelov ukazuje na to, že zjavenie Otca v živote a diele jeho Syna Ježiša Krista, je viac, ako zjavenie skrze zákon a prorokov.

⁵ LANE, W. L. Word Biblical Commentary: *Hebrews 1-8*. str. 287.

⁶ CARSON, D. A. MOO, D. J. *Úvod do Nového zákona*. Praha: Návrat domů, 2008. 700 s. ISBN 978-80-7255-165-1. str. 535.

⁷ MACARTHUR, John. *Nový zákon: Komentár verš po verši*. str. 795.

⁸ PANCZOVÁ, Helena. *Grécko-slovenský slovník: Od Homéra po kresťanských autorov*. Bratislava: Lingea, 2012. 1327 s. ISBN 978-80-8145-021-1. str. 1296.

⁹ LANE, W. L. Word Biblical Commentary: *Hebrews 1-8*. str. 296.

¹⁰ *tamtiež*, str. 296.

Pondelok: Zjavenie Otca 2

(J 14,1-11 SEkP) ¹*Nech sa vám srdce neznepokojuje! Verte v Boha, verte aj vo mňa!* ²*V dome môjho Otca je mnoho príbytkov. Keby to tak nebolo, bol by som vám azda povedal, že vám idem pripraviť miesto?* ³*Keď odídem a pripravím vám miesto, zasa prídem a pozvem vás k sebe, aby ste aj vy boli tam kde som ja.* ⁴*A cestu, kam idem, poznáte.* ⁵*Tomáš mu povedal: Pane, nevieme kam ideš. Ako môžeme poznať cestu?* ⁶*Ježiš mu povedal: Ja som cesta, pravda i život. Nik neprichádza k Otcovi, ak len nie skrze mňa.* ⁷*Ak ste ma spoznali, budete poznať aj môjho Otca. Odteraz ho už poznáte a videli ste ho.* ⁸*Ozval sa Filip: Pane, ukáž nám Otca a to nám postačí!* ⁹*Ježiš mu povedal: Filip, toľký čas som s vami a nespoznal si ma? Kto videl mňa, videl aj Otca. Akoto, že teraz hovoríš: Ukáž nám Otca?* ¹⁰*Neveríš, že ja som v Otcovi a Otec je vo mne? Slová, ktoré vám hovorím, nehovorím sám od seba, ale Otec, ktorý zostáva vo mne, koná svoje skutky.* ¹¹*Verte mi, že ja som v Otcovi a Otec je vo mne!*

Rozhovor Ježiša s učeníkmi, ktorý tu máme zaznamenaný, sa odohral v hornej miestnosti, kde mal Ježiš s učeníkmi poslednú večeru (veľkonočný hod baránka), a kde Ježiš ustanovil to, čo dnes nazývame Pamiatku svätej Večere Pánovej. Je to veľká rozlúčková reč, ktorá sa tiahne niekoľkými kapitolami a kde chce Ježiš svojich učeníkov pripraviť na blížiacu sa udalosť Veľkej noci. Celý tento text musíme chápať vo svetle týchto udalostí a vo svetle toho, že Kristus odíde, ale pošle namiesto seba Parakléta (Tešiteľa).

v. 1: Ježiš tesne pred udalosťami Veľkej noci, keď ho čaká najťažšia časť jeho pozemskej služby, neprijíma útechu od svojich učeníkov, ale naopak, je to on, kto ich upokojuje. Zaznieva tu výzva k radikálnej viere napriek okolnostiam. "Môže sa zdať, že sa svet zbláznil, ale učeníci musia naďalej veriť v Boha ako zvrchovaného Pána stvorenia."¹¹

vv. 2-3: Máme tu obraz veľkého Otcovho domu s mnohými izbami (resp. bytmi). Predstava, že Ježiš tu hovorí o doslovných príbytkoch niekde v nebi je naivná. Treba to čítať v rámci tematického kontextu, ktorým je príchod Tešiteľa. Jedná sa tu skôr o transcendentný príbytok tvorený veriacimi ako chrámami Ducha Svätého. Tento "prísľub sa bude týkať spoločenstva, ktoré bude možné prostredníctvom Kristovho odchodu a návratu skrze Ducha."¹² Veriaci, v ktorých prebýva Kristov Duch, sú novým typom spoločenstva. Dokopy tvoria duchovný Boží dom (viď 1 Pt 2,5). Duch svätý je ten, ktorý premieňa Kristových nasledovníkov zvnútra a tým sú pripravovaní na Kristov druhý príchod (v. 3) kedy si ich vezme k sebe. "Popis sa zameriava na to, ako Kristus zhromaždí tých, ktorí mu patria a sú na živé, a ako vzkriesi telá tých, ktorí zosnuli, aby ich všetkých vzal do neba."¹³ Účelom prvých troch veršov je dodať učeníkom, ktorých čaká tá najväčšia skúška, nádej a istotu do budúcnosti. Od štvrtého verša ďalej je táto istota utvrdzovaná v skutočnosti Kristovej rovnosti s Otcom.

¹¹ BEASLEY-MURRAY, G. R. Word Biblical Commentary: *John*. vol. 36. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 811 s. ISBN 978-0-310-58846-7. str. 504.

¹² BEASLEY-MURRAY, G. R. Word Biblical Commentary: *John*. str. 505.

¹³ MACARTHUR, John. Nový zákon: *Komentár verš po verši*. str. 339.

vv. 4-6: Tomášovu odozvu tu treba vnímať ako kolektívny problém nepochopenia všetkých učeníkov, za ktorých tu Tomáš hovorí. Tomáš cestu chápe v tradičnom význame, ako cestu z bodu A do bodu B. Ježiš však pozornosť učeníkov upriami k sebe. On je tou cestou, pravdou i životom. MACARTHUR to zhrňa nasledovne: Ježiš "je cestou k Bohu, pretože je pravdou Božou (1:14) a Božím životom (1:4; 3:15; 11:25)."¹⁴

Napriek koordinácii troch pojmov Cesta, Pravda a Život, sa dôraz jednoznačne kladie na prvý, pretože výrok vysvetľuje tvrdenie v. 4 ("vy poznáte cestu") a končí sa dedukciou z hlavnej vety: "nikto nepríde k Otcovi, iba cezo mňa". Toto však neznamená očiernenie druhého a tretieho termínu, pretože vysvetľujú to, ako je Ježiš Cestou: on je Cesta, pretože je Pravda, tj. zjavením Boha, a pretože v ňom prebýva Boží život (v kontexte evanjelia, ktoré zahŕňa život v stvorení a život v novom stvorení, 1:4.12-13; 5:26).¹⁵

vv. 7-11: Ježiš tu otvorene hovorí o svojej rovnakej podstate s Otcom. Kto videl Syna, videl aj Otca, pretože sú vo svojich charakteroch, zámeroch a vôli jedno. Toto ďalšie veľké vyhlásenie v deviatom verši nadväzuje na predchádzajúce veľké vyhlásenie zo šiesteho verša. "Čo ľudstvo hľadá prostredníctvom svojich náboženstiev a nachádza iba čiastočne, stojí zjavené vo svojej úplnosti v Ježišovi."¹⁶ To nám otvára hlavnú myšlienku, ktorá je obsiahnutá vo veršoch 10 a 11 - "ja som v Otcovi a Otec je vo mne" - táto veta znamená úplnú jednotu medzi Ježišom a Otcom. "Realita je väčšia ako dokáže ľudská reč vyjadriť, ale to, na čo poukazuje je dostatočne jasné: v hĺbke Božej bytosti existuje koinónia, spoločenstvo medzi Otcom a Synom, ktoré je nad všetky porovnateľné spoločenstvá."¹⁷

Utorok: Zmýšľanie najväčšieho Učiteľa

(Fil 2,5-11 SEkP) ⁵*Zmýšľajte medzi sebou tak, ako Kristus Ježiš: ⁶On, hoci mal Božiu podobu, svoju rovnosť s Bohom nepovažoval za korisť, ⁷ale zriekol sa jej, keď vzal na seba podobu služobníka a stal sa podobný ľuďom a podľa vonkajšieho zjavu bol pokladaný za človeka, ⁸ponížil sa a stal sa poslušným až na smrť, a to smrť na kríži. ⁹Preto ho Boh nad všetko povýšil a dal mu meno nad každé meno, ¹⁰aby pri mene Ježiš pokľaklo každé koleno tých, čo sú na nebi, na zemi aj v podsvetí ¹¹a aby každý jazyk vyznával na slávu Boha Otca: Ježiš Kristus je Pán.*

Táto pasáž je bez akýchkoľvek pochyb vrcholnou výpoveďou listu Filipským kresťanom. Vedci sa vo všeobecnosti zhodujú v tom, že táto pasáž je jedným z najstarších christologických hymnov v kresťanstve. Tzn. že tento text bol na zhromaždeniach spievaný.

v. 5: Piaty verš uvádza túto pieseň, no je však aj zhrnutím predchádzajúcich Pavlových apelov na zbor: žiť v súlade s Kristovým evanjeliom (1,27); nebyť zbabelým (1,28); nie len v

¹⁴ tamtiež, str. 339-340.

¹⁵ BEASLEY-MURRAY, G. R. Word Biblical Commentary: *John*. str. 509.

¹⁶ tamtiež, str. 510.

¹⁷ tamtiež, str. 511.

Krista veriť, ale za neho aj trpieť (1,29); byť jednotní v zmýšľaní aj v láske (2,2); žiť v pokore jeden pred druhým (2,3) a nehľadať len svoje záujmy, ale aj záujmy druhých (2,4). Nasledujúci hymnus o Kristovi je teda pre Filipánov príkladom Kristovho zmýšľania. "Pavlova motivácia použitia tejto piesne nie je teologická, ale etická, ... napriek tomu, Pavlova etika je vždy teologická; tzn. výzva je konať, lebo Boh v Kristovi konal ako prvý."¹⁸ To len poukazuje na to, že správna teológia sa vždy musí praktickým spôsobom prejavíť v etickom jednaní. Výpoveď veršov 6-11 má teda veľmi vysokú teologickú hodnotu, no zároveň aj etickú, pretože Kristus je tu daný za príklad zmýšľania a jednania pre kresťanov.

v. 6: Tento verš môže byť považovaný, za absolútny biblický dôkaz Kristovho Božstva. "Pavol potvrdzuje skutočnosť, že Ježiš je od večnosti Boh. Nie je tu použité bežné grécke slovo prekladané slovenským slovesom *bol*. Pavol miesto toho zvolil iný výraz, zdôrazňujúci podstatu prirodzenosti človeka - jeho trvalý stav alebo formu."¹⁹ SEkP používa "Božiu podobu" (gr. *morfé*) nie je to však to isté ako v Gn 1,26 pri stvorení človeka na Boží "obraz"²⁰ (heb. *celem* / gr. *eikón*) a "podobnosť"²¹ (heb. *demut* / gr. *homoiósis*). Rozdiel je v tom, že človek bol stvorený ako Boží obraz, podľa Božej podoby, no Kristus mal "formu"²² Boha od večnosti. Avšak na základe používania slova *morfé* (forma) v gréckej literatúre, "kde sa primárne vzťahuje na tú formu, ktorú môžu vnímať zmysly"²³ je toto použitie pre Boha neprimerané, pretože je ľudskými zmyslami nepolapiteľný. Preto by možno bolo lepšie hovoriť o "podstate" Božej.

"...svoju rovnosť s Bohom nepovažoval za korisť." Diabol sa násilím domáhal rovnosti s Bohom, ktorá mu nepatriła (bola preňho korisťou), oproti tomu Kristova rovnosť s Bohom je prirodzená, od večnosti, nie je ulúpená. "Slovo rovnosť označuje v gréčtine veci, ktoré sú úplne rovnaké čo do veľkosti, počtu, kvality, charakteru a množstva. Ježiš je v každom ohľade rovný Bohu a behom svojej pozemskej služby to tiež o sebe opakovane tvrdil (porov. J 5,18; 10,33.38; 14,9; 20,28; Heb 1,1-3)."²⁴

vv. 7-8: V siedmom verši je veľmi dôležité sloveso *kenoó* "vyprázdňovať, opúšťať"²⁵. Kristus teda doslova sám seba vyprázdnil tým, že vzal na seba *morfé* "formu / podstatu" otroka a stal sa podobným (gr. *homoiósis*) ľuďom. Forma, alebo podstata otroka tu poukazuje na padlé ľudské telo, avšak *homoiósis* "podoba" nie je absolútna totožnosť. Tzn. že Kristus sa narodil ako človek do fyzického porušeného tela (mohol pociťovať bolesť, slabosť, únavu...), ale bez hriešnej prirodzenosti (tj. bez sklonu k hriechu). Je tu vlastne reč o úplnom sebazaprení. Kristus sa nevzdal svojej Božskej podstaty, len ju potlačil úplne do úzadia, aby na seba zobral podstatu otroka. Stal sa človekom - novým Adamom, ktorý prišiel napraviť zlyhanie toho prvého Adama. Prichádza tu teda k určitému paradoxu. Vyprázdniť nemusí

¹⁸ HAWTHORNE, G. F. MARTIN, R. P. Word Biblical Commentary: *Philippians*. vol. 43. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 547 s. ISBN 978-0-310-58832-0. str. 240.

¹⁹ MACARTHUR, John. Nový zákon: *Komentár verš po verši*. str. 664.

²⁰ PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. str. 396.

²¹ tamtiež, str. 892.

²² tamtiež, str. 838.

²³ HAWTHORNE, G. F. MARTIN, R. P. Word Biblical Commentary: *Philippians*. str. 246.

²⁴ MACARTHUR, John. Nový zákon: *Komentár verš po verši*. str. 665.

²⁵ PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. str. 708.

nutne znamenať, že sa Kristus niečoho vzdal (my sme skôr hovorili o potlačení, ktoré musíme vždy chápať ako dočasné), text skôr hovorí, že "k sebe pridala to, čo predtým nemala - podobu otroka, podobu ľudí."²⁶ Paradox teda spočíva v tom, že Kristus svojim vyprázdnením naopak získal niečo navyše. Tu prichádza etický rozmer tejto správy. Ak sa Kristus vzdal svojich Božských práv a výsad kvôli nám, ak z úplného vrcholu Božskej slávy a majestátu dobrovoľne vzal na seba podobu otroka, o to viac kresťania, ako Kristovi učeníci by sa mali vedieť vzdávať svojich práv v prospech iných. Kristus je nám dávaný ako vzor sebaobetavej lásky. Toto je ono Kristovské "zaprieť sám seba a nasledovať Ho". A vyššie zmienený paradox sa týka aj nás, ale v opačnom slede. Ak budeme ochotní z lásky ku Kristovi a k blízkym sa vyprázdňovať pre druhých, získame viac ako sme mali, zo stavu otrokov nás Kristus vyvýši na stav Božích detí. Kristovo "vyprázdnenie" bolo bezhraničné, až na smrť na kríži. Kristus sa stal človekom, no ako človek sa ešte pokoril a sám seba nazval služobníkom, neusiloval o pozemskú slávu, ale plne sa obetoval a poslušne splnil Otcov plán záchrany ľudstva.

vv. 9-11: Tu je ukázaný opätovný návrat k Božskej podstate. "Kristove vyvýšenie nesúviselo s jeho prirodzenosťou ani večnou pozíciou v rámci Trojice, ale s jeho novou totožnosťou Bohočloveka. Kristove nové postavenie Bohočloveka so sebou nieslo okrem spätného prijatia slávy (J 17,5) tiež Bohom darované nové výsady, ktoré pred svojím vtelením nemal. Keby Kristus nežil medzi ľuďmi, nemohol by sa s nimi stotožniť ako Veľkňaz, ktorý sa za nich prihovára."²⁷ Preto všetko stvorenie vo vesmíre (ľudia, anjeli aj démoni) uzná Kristovo panstvo. Kristus svojím činom na Golgote raz a navždy vyvrátil satanove obvinenia Boha, a dokázal, že Boh slúži svojmu stvorenstvu. Svojím nesebeckým skutkom obhájil, že Boh je láska a že je spravodlivý.

Streda: Najväčší Učiteľ a zmierenie

(2Kor 5,16-21 SEkP) ¹⁶*Preto odteraz nikoho nepoznáme podľa tela. Aj keď sme poznali Krista podľa tela, ale teraz už nepoznáme.* ¹⁷*Preto ak je niekto v Kristovi, je novým stvorením. Staré veci pominuli, nastali nové.* ¹⁸*To všetko je z Boha, ktorý nás zmieril so sebou skrze Krista a dal nám službu zmierenia.* ¹⁹*Ved' Boh v Kristovi zmieril svet so sebou. Nepočítal ľudom ich previnenia a nám uložil ohlasovať slovo zmierenia.* ²⁰*V mene Krista sme poslaní a cez nás akoby Boh napomínal. V mene Krista vás prosíme: Zmierte sa s Bohom!* ²¹*Toho, ktorý nepoznal hriech, urobil za nás hriechom, aby sme sa v ňom stali Božou spravodlivosťou.*

vv. 16-17: "...podľa tela..." MARTIN prekladá: "preto odteraz už nikoho neposudzujeme z vonkajšieho hľadiska."²⁸ Apoštol Pavol rozlišuje "telo" a "Ducha" nie v zmysle pohanského dualizmu, ale v zmysle vzťahu s živým Kristom prostredníctvom Ducha svätého. "Toto označuje prechod zo starého poriadku *kata sarka* 'podľa tela', tj. ľudský život organizovaný bez ohľadu na Boha a jeho zábery k novému (*kata pneuma*, 'podľa Ducha'; Duch iniciuje

²⁶ HAWTHORNE, G. F. MARTIN, R. P. Word Biblical Commentary: *Philippians*. str. 261.

²⁷ MACARTHUR, John. Nový zákon: *Komentár verš po verši*. str. 666.

²⁸ MARTIN, R. P. Word Biblical Commentary: *2 Corinthians*. str. 400.

nový vek, podľa 3,6)."²⁹ Duch nám prináša Syna do našich životov, On je ten, ktorý nás pretvára zvnútra ako nové stvorenie.

Byť novým stvorením, ako o tom hovorí 17. verš, znamená nie len premenu, ale radikálny vznik niečoho úplne nového. "Pavol hovorí o novom akte stvorenia, nie o obnove jednotlivca ako prozelytu, alebo hriešnika, ktorému bolo odpustené v službe Dňa zmierenia. Pavlovo myslenie má dokonca ontologický rozmer, ktorý naznačuje, že s príchodom Krista sa otvorila nová kapitola v kozmických vzťahoch k Bohu a zvrátila katastrofický dopad Adamovho pádu, ktorým sa začalo staré stvorenie."³⁰ Inak povedané, človek bol Bohom pôvodne stvorený ako *imago Dei* "obraz Boží", ktorý bol pádom do hriechu totálne narušený, no dnes je obnovený skrze *imago Christi* tj. "obraz Kristov", na ktorý nás pretvára Duch Svätý.

"Staré veci pominuli..." znamená, že: "Potom, čo sa človek znovu narodí, staré hodnoty, priority, názory, modly a plány zmiznú. Zlo a hriech sú stále prítomné, ale veriaci ho vidí novým pohľadom a už nepodlieha ich nadvláde."³¹

vv. 18-21: Kľúčovým pojmom je tu slovo "zmieril nás so sebou" (v. 18). Sloveso "zmieriť" (gr. *katallassó*) znamená aj "zamieňať, vymieňať, urovnávať"³². V 18. verši je toto slovo v tvare pasívneho participia aoristu. Dá sa to teda preložiť tak, že Boh je ten, "ktorý nás zamenil so sebou prostredníctvom Krista". Zmieriť v tomto prípade skutočne znamená výmenu. My sme mali byť potrestaní za svoje hriechy, ale Boh nás vymenil za Krista, ktorý niesol náš trest na sebe, aby sme my mohli žiť. Túto výmenu alebo zámenu reflektuje aj 21. verš. A o tejto zámene máme hlásať tým, ktorí sú ešte stále pod Božím hnevom. Zmierenie v Kristovi je teda predpokladom nového stvorenia v Kristovi. V ľudskom vnútri to uskutočňuje Duch Svätý. Pri spáse človeka je teda súčinná celá Trojica.

Štvrtok: Osobné stretnutie s Učiteľom

(Lk 2,8-15 SEKP) ⁸*V tom kraji boli pastieri, ktorí v noci bdeli na poli a strážili svoje stádo. ⁹Zastal pri nich Pánov anjel a ožiarila ich Pánova sláva. Zmocnil sa ich veľký strach. ¹⁰Ale anjel im povedal: Nebojte sa! Zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude radosťou pre všetkých ľudí, ¹¹lebo v Dávidovom meste sa vám dnes narodil Spasiteľ, Kristus Pán. ¹²Toto vám bude znamením: Nájdete dieťaťko zavinuté do plienok a uložené v jaslích. ¹³A hneď s anjelom sa zjavilo množstvo nebeských zástupov, ktoré chválili Boha a volali: ¹⁴Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom, ktorých on miluje. ¹⁵Len čo sa anjeli vrátili do neba, pastieri sa rozhodli: Pod' me teda do Betlehema a pozrime, čo sa tam stalo - čo nám oznámil Pán.*

Jasličky sú tu pre pastierov poznávacím znamením, že dieťa je Mesiáš. "Úžasne bohatá obraznosť tohto príbehu oslovuje najhlbšie city v ľudskom srdci: pastieri, ktorí sa starajú o svoje ovečky, matka opatrujúca svoje nemluvňa a anjelský zbor, ktorý preniká do noci na

²⁹ tamtiež, str. 400.

³⁰ tamtiež, str. 401.

³¹ MACARTHUR, John. Nový zákon: Komentár verš po verši. str. 575.

³² PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: Od Homéra po kresťanských autorov. str. 684.

zemi, aby zvestoval dlho očakávaný východ slnka, a tým uistuje pokorných chudobných, že napriek všetkým mocnostiam a vládam tohto sveta, sa Boh o svoj ľud stará a so srdcom pastiera sa rozhodol, že jeho Syn sa nenarodí v paláci, ale v jasličkách."³³ Večný Kráľ slávy bol pastierom ukázaný ako bezbranné novorodeniatko, ktoré sa narodilo v maštali medzi zvieratkami. Neuveriteľný obraz pokory. Pastieri tematicky zapadajú do konceptu Dávidovho mesta (pretože Dávid začínal ako pastier) a maštale, pretože ukazujú Mesiáša ako toho dobrého Pastiera, ktorý je poslaný k ovečkám Izraela. Anjel používa pre Ježiša označenie *sótér* tj. "Spasiteľ, Záchranca". "Ježiš však nie je iba ďalším vysloboditeľom, ako jeden zo sudcov Izraela, takže veta pokračuje *hos estin Christos Kyrios*, 'to je Kristus Pán' [Hospodin]. *Christos Kyrios* nemá obdobu inde v NZ."³⁴

Použité zdroje a literatúra

BEASLEY-MURRAY, G. R. Word Biblical Commentary: *John*. vol. 36. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 811 s. ISBN 978-0-310-58846-7.

Biblia: Slovenský ekumenický preklad. 5. Vyd. (3. opravené vyd.) Banská Bystrica: Slovenská biblická spoločnosť, 2015. ISBN 978-80-85486-97-1.

CARSON, D. A. MOO, D. J. *Úvod do Nového zákona*. Praha: Návrat domů, 2008. 700 s. ISBN 978-80-7255-165-1.

GOODING, David. *Lukášovo evangelium*. Praha: Návrat domů, 1994. 300 s. ISBN 80-85495-04-X.

HAWTHORNE, G. F. MARTIN, R. P. Word Biblical Commentary: *Philippians*. vol. 43. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 547 s. ISBN 978-0-310-58832-0.

LANE, W. L. Word Biblical Commentary: *Hebrews 1-8*. vol. 47A. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 739 s. ISBN 978-0-310-58595-4.

MACARTHUR, John. *Nový zákon: Komentář verš po verši*. Kroměříž: Didasko, 2013. 1010 s. ISBN 978-80-87587-08-9.

MARTIN, R. P. Word Biblical Commentary: *2 Corinthians*. vol. 40. 2. vyd. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 1098 s. ISBN 978-0-310-58629-6.

NESTLE-ALAND. *Řecko Český Nový zákon: Slovník novozákonní řečtiny*. Praha: Česká biblická společnost, 2011. 1758 s. ISBN 978-80-87287-38-5.

NOLLAND, John. Word Biblical Commentary: *Luke 1:1 - 9:20*. vol. 35A. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 978 s. ISBN 978-0-310-58855-9.

PANCZOVÁ, Helena. *Grécko-slovenský slovník: Od Homéra po kresťanských autorov*. Bratislava: Lingea, 2012. 1327 s. ISBN 978-80-8145-021-1.

³³ GOODING, David. *Lukášovo evangelium*. Praha: Návrat domů, 1994. 300 s. ISBN 80-85495-04-X. str. 42-43.

³⁴ NOLLAND, John. Word Biblical Commentary: *Luke 1:1 - 9:20*. vol. 35A. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 978 s. ISBN 978-0-310-58855-9. str. 281.